

Институт за онкологију и радиологију Србије

Пастерова 14, Београд, Србија
+381 11 2067 100
iors@ncrc.ac.rs www.ncrc.ac.rs

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ СРБИЈЕ
Бр. 26-145
21 SEP 2015 20
БЕОГРАД, Пастерова

ПРОЦЕДУРА ИМУНОХИСОХЕМИЈСКО БОЈЕЊЕ - МАНУЕЛНО

Ознака процедуре	П.ПАТ.28
Верзија	01
Датум усвајања	21.09.2015.
Аутори процедуре	Др Ирена Јованић Олга Здјелар, ВМЛТ
Носилац процедуре	Др сц мед. Зорка Миловановић, НС
Процедуру одобрио	Проф др Радан Џодић

 ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ СРБИЈЕ	Назив процедуре: Имунохистохемијско бојење - мануелно		Ознака: П.ПАТ.28
	Датум: 21.09.2015.	Верзија: 01	Страна: 2 од 6

1. ДЕФИНИЦИЈЕ И СКРАЋЕНИЦЕ

1.1. Дефиниције

Имунохистохемијско бојење - процес локализације антигена у ћелијама ткивних пресека фиксираних у формалину и укалупљених у парафину.

Антиген - макромолекул протеина локализован на различитим местима у ћелији.

Демаскирање антигена - поступак којим антигени „маскирани“ формалином постају „видљиви“ за антитела.

Примарно антитело – антитело које реагује са антигенима ткива фиксираних у формалину и укалупљених у парафину.

ТБС – растварач антитела на бази ТБС-а (енг. Tris buffered saline (25X)).

Полимер детекциони систем - систем којим се детектује место везивања примарног антитела за одговарајући антиген.

ДАБ (diaminobenzidin) хромоген са субстратом - систем за визуелизацију реакције антиген - антитело.

1.2. Скраћенице

ИХХ	Имунохистохемија
Ат	Антитело
Аг	Антиген
ХЕ	Хематоксилин - Еозин
ИОРС	Институт за онкологију и радиологију Србије
ЛТ	Лабораторијски техничар
ПХ	Патохистолошки
ДрП	Доктор патолог
μℓ	Микролитар
мл	Милилитар
УП	Упут за патологију
ДАБ	Диаминобензидин

2. ПРЕДМЕТ

Овом процедуром је обухваћен поступак ИХХ бојења, као и одношење ИХХ обојених предметних стакала ДрП који је индиковао бојење.

3. ПОДРУЧЈЕ ПРИМЕНЕ

Процедура се спроводи у делу лабораторије за ИХХ Службе патологије и цитологије ИОРС-а.

 <p>ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ СРБИЈЕ</p>	Назив процедуре: Имунохисохемијско бојење - мануелно		Ознака: П.ПАТ.28
	Датум: 21.09.2015.	Верзија: 01	Страна: 3 од 6

4. ОДГОВОРНОСТИ

ДрП је одговоран за индиковање Ат, а ЛТ је одговоран за техничко спровођење процедуре.

5. ОПИС ПРОЦЕДУРЕ

5.20. ПРОЦЕДУРА ИХХ БОЈЕЊА - МАНУЕЛНО

5.20.1. По завршеној поцедури 5.19 приступа се процедури мануелног ИХХ бојења.

5.20.2. ЛТ ткивне пресеке на обележеним позитивно наелектрисаним предметним стаклима која се налазе у вертикалном пластичном носачу, депарафинише у ксилолу – 15 минута.

5.20.3. ЛТ ткивне пресеке на обележеним позитивно наелектрисаним предметним стаклима, која се налазе у вертикалном пластичном носачу, хидрира у 100% алкохолу – 10 минута.

5.20.4. ЛТ ткивне пресеке на обележеним позитивно наелектрисаним предметним стаклима која се налазе у вертикалном пластичном носачу, хидрира у 96% алкохолу - 10 минута.

5.20.5. ЛТ ткивне пресеке на обележеним позитивно наелектрисаним предметним стаклима, која се налазе у вертикалном пластичном носачу испра у дестилованој води – кратко.

5.20.6. ЛТ демаскира Аг топлотним претретманом у одговарајућем пуферу (препурака произвођача) у микроталасној пећници:

- у микроталасној пећници загрејати пуфер до кључања
- пластични сталак са рехидрираним предметним стаклима спустити у посуду са кључалим пуфером која се налази у микроталасној пећници
- време демаскирања – 20 минута рачунајући од момента почетка кључања пуфера.

5.20.7. По завршетку демаскирања Аг, ЛТ пластични хоризонтални сталак са предметним стаклима заједно са пуфером вади из микроталасне пећнице и оставља да се хлади 20 минута.

5.20.8. ЛТ предметна стакла која се налазе у пластичном хоризонталном сталку вади из охлађеног пуфера и испра их дестилованом водом – 2 до 3 пута.

5.20.9. ЛТ примењује блокаду ендогене пероксидазе у 3% водоник-пероксиду, која траје 5 минута.

5.20.10. ЛТ предметна стакла испира дестилованом водом - 2 до 3 пута.

5.20.11. ЛТ предметна стакла налива ТБС-ом, која стоје 3 минута.

5.20.12. ЛТ предметна стакла вади једно по једно.

 <p>ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ СРБИЈЕ</p>	Назив процедуре: Имунохисохемијско бојење - мануелно		Ознака: П.ПАТ.28
	Датум: 21.09.2015.	Верзија: 01	Страна: 4 од 6

5.20.13. ЛТ брише вишак ТБС-а око ткивног пресека папирном ватом или убрусом. Строго води рачуна да ткивни пресек остане влажан.

5.20.14. ЛТ предметна стакла ређа у влажну комору са полимерним тракама за фиксирање, где максимално стаје 20 предметних стакала.

5.20.15. ЛТ на ткивни пресек, аутоматском пипетом, наноси 100 μl примарног Ат – време инкубације траје 35 минута.

5.20.16. ЛТ шприц- боцом у којој се налази ТБС испира предметна стакла, а након тога, влажну комору са полимерним тракама за фиксирање где се налазе предметна стакла у целини „отреса“ од вишка ТБС-а, а затим се још 3 - 4 пута врши испирање ТБС-ом.

5.20.17. ЛТ налива ТБС на предметна стакла. ТБС на предметним стаклима стоји 3 минута.

5.20.18. ЛТ капањем из оригиналне бочице наноси једну до две капи првог реагенса из полимерног система за детекцију (енг. Primary Antibody Enhancer) имуно реакције Аг-Ат и оставља да реакција траје 14 минута.

5.20.19. ЛТ шприц- боцом у којој се налази ТБС испира предметна стакла, а након тога, влажну комору са полимерним тракама за фиксирање где се налазе предметна стакла у целини „отреса“ од вишка ТБС-а, а затим се још 3 - 4 пута врши испирање ТБС-ом.

5.20.20. ЛТ налива ТБС на предметна стакла. ТБС на предметним стаклима стоји 3 минута.

5.20.21. ЛТ капањем из оригиналне бочице наноси једну до две капи другог реагенса из полимерног система за детекцију (енг. Large Volume HRP Polymer) имуно реакције Аг-Ат и оставља да реакција траје 17 минута.

5.20.22. ЛТ шприц- боцом у којој се налази ТБС испира предметна стакла, а након тога, влажну комору са полимерним тракама за фиксирање где се налазе предметна стакла у целини „отреса“ од вишка ТБС-а, а затим се још 3 - 4 пута врши испирање ТБС-ом.

5.20.23. ЛТ налива ТБС на предметна стакла. ТБС на предметним стаклима стоји 3 минута.

5.20.24. ЛТ припрема систем за визуелизацију реакције Аг-Ат (хромоген диаминобензидин (ДАБ) са специфичним супстратом) по следећој рецептури:

- У пластичну градуисану епрувету одмерити 1мл супстрата.

- Додати 1 кап хромогена.

- Добро промућкати и сипати у пластичну бочицу са капаљком.

5.20.25. ЛТ капањем наноси једну до две капи система за визуелизацију реакције Аг-Ат (хромоген диаминобензидин (ДАБ) са специфичним супстратом) и оставља да реакција траје 5 минута.

 <p>ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ СРБИЈЕ</p>	Назив процедуре: Имунохисохемијско бојење - мануелно		Ознака: П.ПАТ.28
	Датум: 21.09.2015.	Верзија: 01	Страна: 5 од 6

5.20.26. ЛТ шприц- боцом у којој се налази текућа вода испира предметна стакла, а након тога, влажну комору са полимерним тракама за фиксирање где се налазе предметна стакла у целини „отреса“ од вишка воде.

5.20.27. ЛТ одлаже предметна стакла у вертикалну кивету у којој се налази текућа вода и врши испрање 2 до 3 пута под текућом водом.

5.20.28. ЛТ одлива воду из вертикалне кивете.

5.20.29. ЛТ у вертикалну кивету са предметним стаклима налива хематоксилин и бојење траје 5 минута.

5.20.30. ЛТ обојене ткивне пресеке испира у текућој млакој води 5 минута.

5.20.31. ЛТ налива у вертикалну кивету са предметним стаклима 1% литијум-карбонат који стоји 20 секунди.

5.20.32. ЛТ испира предметна стакла у текућој млакој води 1 минут.

5.20.33. ЛТ налива предметна стакла 96% алкохолом.

5.20.34. ЛТ налива предметна стакла новим 96% алкохолом, који стоји 5 минута.

5.20.35. ЛТ налива предметна стакла 100% алкохолом.

5.20.36. ЛТ налива предметна стакла новим 100% алкохолом, који стоји 5 минута.

5.20.37. ЛТ налива предметна стакла ксилолом.

5.20.38. ЛТ налива нови ксилол који стоји 5 минута.

5.20.39. ЛТ ИХХ обојена предметна стакла вади редом из вертикалних кивета и ређа на филтер папир.

5.20.40. ЛТ на ИХХ обојена предметна стакла ставља једну кап синтетског медијума и покрива покровним стаклом. Вишак медијума упија папирном ватом.

5.20.41. ЛТ ИХХ обојена предметна стакла ређа на мапе и заједно са одговарајућим ХЕ обојеним предметним стаклом, и/или парафинским блоком ткива и папиром/УП који је донео ДрП, доставља надлежном ДрП.

5.20.42. ДрП поступа по процедури микроскопирања 5.17.1.

МЕТОДЕ, МЕДИЦИНСКИ ПОТРОШНИ МАТЕРИЈАЛ, ХЕМИКАЛИЈЕ, АПАРАТИ

Метода: ИХХ бојење – мануелно.

Медицински потрошни материјал: Руквице, покровно стакло и папирна вата.

Хемикалије: 96% алкохол, 100% алкохол, ксилол, оригиналне бочице са примарним и секундарним Ат, растварач за Ат, концентровано Ат, ДАБ, дестилована вода, ТБС, водоник-пероксид и синтетски медијум за покривање предметних стакала.

 ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ СРБИЈЕ	Назив процедуре: Имунохисохемијско бојење - мануелно		Ознака: П.ПАТ.28
	Датум: 21.09.2015.	Верзија: 01	Страна: 6 од 6

Референце:

1. Dabbs DJ. Diagnostic Immunohistochemistry. Theranostic and genomic applications. Third edition. Saunders.
2. www.nordiqc.org